

מחלה קשה אילצה אותה להיפרד מרחמה לצמיתות ולהשלים עם העובדה כי לא תוכל להביא ילדים • אלא שרוית רייכמן (47) מפתחתקוה בחרה להתמודד עם האובדן באמצעות התנדבות בעמותת "חיבוק ראשון", המעניקה חום ואהבה לתינוקות, שנוטשו מסיבות שונות על ידי הוריהם בבתי חולים • "כשמתקשרת העובדת הסוציאלית ואומרת כי יש תינוק שצריך לטפל בו, אני מקבלת מיד מנת אדרנלין אדירה", היא אומרת. "זה יכול להיות יום גרוע בעבודה או כזה שקמתי אליו בדיכאון, אבל כשאני הולכת לתינוקות והופכת לאימא במשרה מלאה – מתמלאים לי המצברים"

לחבוק אותה

• אורי קידר • צילום: גיל לרנר

למשך שלוש שעות אני מתייחסת אליהם כאילו אני האימא והם ילדיי.

באיילו תינוקות מטפלת העמותה?
"במאלה שהאם הביולוגית לא יכולה למלא את תפקידה משלל סיבות. למשל, אנחנו מטפלים בילדים חולי איידס."

זה לא קצת מרתיע?

"אני שמה כפפות ומגנה על עצמי. בנוסף, קיבלתי את כל החיסונים שצריך. אין שום דבר בעולם שימנע ממני לגשת לתינוק, למעט כאלה בפגייה. איתם אני מבקשת שלא לעבור, זה קשה לי מדי. אני מעדיפה ילדים שצרכים 'אקשן', שיכולים להיות מחזברים אלייך כי זה מה שחסר לי."

מיצור נבחרות המתגברות בעמותה?

"מורכב בעיקר בנשים מבוגרות, שיש להן מיומנות ומחויבות לילדים. הן עובדות ראיון ומבחן גרפולוגי."

במה זמן ותינוקות נמצאים בבית הור?

לרוב משתנה, ונע בין כמה ימים עד 7-8 חודשים, במקרים של תינוקות עם איידס או מכורים לסמים. גמילה של תינוק כזה היא טראומה קשה במיוחד. לראות אותו צורח כי הוא בקריו מטורף זה קורע את הלב. אלה מראות שלעולם לא תתרגל אליהם, אבל אני אף פעם לא נרתעת. 'חיבוק ראשון' נותנים לנו קורסים ומלווים אותנו לאורך כל הדרך. מלבדים אותנו ומעצימים אותנו, לא שולחים אותנו לבד למערכה."

נס במחלקה

רייכמן אינה מסתפקת בהתגברותה ב"חיבוק ראשון" והיא ממשיכה בנוסף כליצי ניה רפואית רחוקה הכינוי "ד"ר לאבלי".

"לפני שלוש וחצי שנים, שנים, בדרך לבקום בדי להשתחרר משירות קבע, נפלו עיניי על מודיעה של 'שמות הלב', איגוד הליצנים הרפואיים", היא משחזרת. "מיר הכי נתי שזה מה שאני רוצה לעשות. תמיד אחבתי לשמה, עשיתי זאת גם במהלך השירות הצבאי בהחלתי לבקר חיילים חולים ופצועים. הייתי בדיכאון עמוק בזמן השחרור. לא מצאיתי את עצמי והקורס הזה הוא אחד הדברים שהצילו אותי."

רייכמן מתגברת באופן קבוע במחלקת הנשים ובמחלקת האונקולוגית ב"איכילוב" ועובדת גם עם חיילים (כולל ירידה לשטח במהלך מבצע "צוק איתן") וקשישים.

החולים בישראל. על תינוקות אלה נגזרת בדרך כלל שעות ממושכת בבית החולים, ללא טיפול הורי מסור.

"תינוקות אלה זקוקים כמו כל תינוק לחיבוק חם, למגע, לליטוף ולאחבה, ולדברים הבסיסיים להם וזכים תינוקות בחודשים הראשונים לחייהם. הצוות הרפואי המופקר על חדר עמוס תינוקות רואה לטיפולם הפיסי והבריאותי, אבל בשל העומס הזמני הרב אינו מסוגל לרוב לדאוג למלא צרכיהם הרגשיים. 'אנחנו מחבקים תינוקות מכל מוצא ומכל סיבת נטישה. מתגברות 'חיבוק ראשון' רואגות לבלות עם התינוק מספר שעות בכל יום, להעניק חום, אהבה ומגע. וכן לשחק, לשיר שירים, להקריא סיפורים ועוד."

רייכמן מסבירה כי אחרי קריאת אותן שור רות לא היה לה ספק כי תוכל להתמודד עם הקשיים הכרוכים בטיפול באותם תינוקות. "בכנסתי לראיון אישי, ומחר מאוד הבנו שזה טיפוס אהבה", היא משחזרת. "סיפורי בקי צרה את קורותי והתקבלתי. הסברתי שאני רוצה לתת חום ואהבה לילדים שאין לי."

"מיד גם התאחבתי במקום, באנשים ובעיני קר בילדים. מי שמסתכל מהצד יכול לחשוב שאני לא שפיה, אבל הם לא מבינים שהי פעילות הזאת היא ששומרת אותי שפיה. כשמתקשרת העובדת הסוציאלית ואומרת שיש תינוק שצריך לטפל בו, אני מקבלת מיד מנת אדרנלין אדירה."

"זה יכול להיות היום הכי גרוע בעבודה או כזה שקמתי אליו בדיכאון. אבל כשאני חולכת לתינוקות והופכת לאימא במשרה מלאה, מתמלאים לי המצברים. החברים בעבודה אומרים שהם מקנאים בי. אני באה לשלוש שעות, פעמיים בשבוע, אבל לא כדי להחזיק תים כרטיס וללכת. אלו שלוש שעות שאני ממלאת חלל שהאמא לא יכולה למלא."

"כשאני רואה את הגוזלים האלה, אי אפשר לקום וללכת. אני מקלחת אותם עם מוסיקה של שלמה אריצי או ריטה ברקע, ואחר כך 'ממוזות' אותם עם קרם נוף, ממש כמו מסאז' של בית. אני שמה אותם על החזה כדי שיש מעט את רפיקות הלב וירגישו את חומו. החיוך הקטן הזה שמדי פעם יוצא להם שווה הכל."

"בהמשך אני מספרת להם מה שעבר עליי היום, למרות שאני יודעת שהם לא מקשיים בים. אבל זה מרגיש לי שיש למי לספר קצת על מה שעובר עליי. אני לא מרחמת על התינוקות הללו ולא אומרת שהם מסכנים כי התינוק לא יוכל להיות היום הכי גרוע בעבודה או כזה שקמתי אליו בדיכאון. אבל יש להם אותנו. הם לא חילודים שלי, אבל

לרית רייכמן (47) מפתחתקוה אין ילדים משלה. אם לא יקרה משהו בלתי צפוי, גם לא יהיו לה. לפני מספר שנים פקדה אותה מחלה שפגעה קשות ברחמה, והרופאים הציבו בפניה בחירה – לשמור על הרחם הפגום או להוציא ולהכיר סופית בעובדה שלא תוכל ללדת ילדים.

"בחרתי בחיים", היא מסבירה מדוע אפשר לה לרופאים להוציא את רחמה. "קשה לי להגיד שאני לא רוצה ילדים כי שאני רואה אותם, אני רואה אור גדול בעיניים. ההבנה שלא אוכל ללדת הכריזה אותי להסתכל על החיים מחדש. גם לאמץ לא מאפשרים לי כיוון שאני ריוקה. זו הבנה קשה מאוד לאישה כמוני, שכל כך אהבת ילדים."

גדמה כי כל חייה של רייכמן סובבים סביב הנתינה לאחרים. לפרנסתה היא עורכת כמנהלת מטבח בבית תמחי בדרום תל אביב, והיא מתגברת בשתי עמותות: עמותת "חיבוק ראשון", בה היא מטפלת בתינוקות נטושים, ועמותת "שמות הלב", במסגרתה היא מתגברת כליצנית רפואית בבתי חולים ברחבי הארץ.

המקרים הקשים והנפוצים בהם היא נתקלת במהלך עבודתה ב"חיבוק ראשון" כוללים מגע עם ילדים, שנולדו לאמא נרקומנית וכי תוצאה מכך הם מכורים בעצמם. אלא של מרות המראות הלא קלים והבסי קורע וזל שלחם, היא מרגישה כי הגשימה את ייעודה – טיפול ואהבה ללא גבולות בתינוקות, שדרכם הראשונה בעולם החלה בניכור.

לחבוק ילדים

לאחר שהשתחררה משירות קבע ב"ר"ת מטבח בחיל האוויר, אימו הריכאון והעצב להטביע אותה, כהנדסת, בשל מצבה הרפואי והוצאת הרחם מנופה. בהמשך היא נחשפה למה שהטען את חייה מחדש. "כדי להרגיש טוב ה'סם' שלי הוא התגברות", היא מסבירה. "חיפיתי מקום ראוי שיתאים לי, שבו אוכל לתת מעצמי הכי הרבה. רציתי מאוד לחבק ילדים, להרגיש. אין לי ילדים, אבל רציתי לתת מהאהבה העצומה שלי לאלה שצריכים אותה. הם כרטיס היציאה שלי מהדיכאון."

שיטוט אקראי באינטרנט לפני כארבע שנים הביא את רייכמן בדיוק למקום שרצה. תה עיניה נתקלה במודיעה של עמותת "חיבוק ראשון", בו נכתב כי "מדי שנה ננטשים כ-300 תינוקות במחלקות היילודים של בתי

"צריך הרבה תעצומות נפש, הרבה כוחות". רינת רייכמן

מיצד מגיבים הקרובים אליך על התמסרות הזאת לתינוקות שלא שלך? "כשהציא לי את הרחם, המשפחה הייתה מאוד נגד. הם לא הבינו איך אני יכולה לוותר על ילדים. כשהתחלתי להיגרד ב'חיבוק ראשון', אבא שלי לא היה בעד. הוא לא הבין למה אני הולכת לתינוקות חולים. היום הוא רק מחכה שאי ספר לו מה שאני עושה ואומר כמה כיף לתינוקות האלה שיש להם אותי. כואב לו כשאני אומרת שהייתי מאוד רוצה לקחת אותם אליי, וזה לא מתאפשר."

האם התגברות שינתה אותך?
"הייתי בדיכאון עמוק במשך שנה וחצי, מסוגרת ולא מסוגלת לתפקד. הייתי צריכה לילד לחיות את החוויה, לראות את צומחות לו שיניים, איך הוא מתחיל כיתה א'. אני חווה את הכאב הזה לצד השמחה, בכל פעם שחברה או בת משפחה יולדת."

ההתגברות אף פעם לא תרכא אותי, ולא משנה מה עברתי עם התינוק באותו יום. הארגון העמוק, שהוליד בה מצבה שוקע – אני חושבת על הילד, מרפרפת בתמונות, מדברת עליו, חושבת על זה שעוד יומיים יהיה איתי. זה רק יכול לרומם אותי. פעם אחת גם נסעתי בש תיים בלילה לתינוק כי השארתי אותו צורה. רציתי לראות שהוא נרגע וישבתי איתו עד חמש בבוקר."

שליחות מיוחדת

שאלת השאלות מבחינת רייכמן היא האם התגברות ב"חיבוק ראשון" מהווה פיצוי על החלל העמוק, שהוליד בה מצבה הרפואי בכל הקשור לילדים. "אני באה הביתה כל יום, מסתכלת על הבית הריק ושואלת איפה הילדים שירצו פה", היא מתוודה. "אני נותנת כל כך הרבה אהבה, שנוגעת לי כל פעם בנקודות קטנות כאלה בלב, בעיקר בתגים ובשבתות."

אבל כשאני עם התינוקות אני מצליחה למלא את החלל. אני לא חושבת לרגע על זה שאין לי ילדים, אלא לוקחת מהם המון אהבה והלב מתמלא. חברה דרתייה אמרה לי פעם שלכל אחד יש שליחות בעולם הזה. אין לי ילדים משלי, אבל אלוהים שלח אותי כדי לחבק את הילדים האלה. זה משפט שמלווה אותי לאורך הדרך ובעיקר בתקופה האחרונה, כשהבנתי סוף פית שכנראה לא יהיו לי ילדים."

הפרידה מהתינוקות היא פתאומית, ללא התרעה מוקדמת. לרוב, מיושה שהאם החליטה או שהתינוק מצא בית חם או לפחות משפחה אומנת. למתגברות לא נאמר כי זו פגישת אחרונה, והיא מקבלת הודעה אחרי שהתינוק כבר עזב את בית החולים.

"אני הולכת הצידה ובוכה", היא אומרת, "ואז מסתכלת בתמונות שלו, קצת מדברת איתו, לפעמים אני מקליט טה אותו. אני מסתכלת על זה מהמר קום החיובי, שהילדים האלה לא יהיו לבד, לא יבדו בקירות, יהיה מי שיחבק אותם. בקרוב הליצנות הרפואית למי רתי איך להיפרד מילד או תולה כמו שצריך. הפרידה מהם בכל פגישה היא החלק הכי קשה, אני מנסה למנות כמה שיותר את הפגישה, לזכור את הקץ."

עד מתי תחבקי את התינוקות?
"עד יום מותי. לא רואה את עצמי מסור גלת לתפסיק. אין לי בעיה לעשות את זה גם בכל יום, רק שיתנו לי, אבל צריך לתת גם למתגברות אחרות את האפשרות, אי אפשר לתת את המתנה הזאת רק לריות."

לפריטים על התגברות ותינוקה לעמוד
רנת רייכמן ראשון, ניתן לפנות למייל: 03-6022457

"אם לתינוק נכנסה למצב של מוות קליני והרופאים הזמינו את בני המשפחה להיפרד ממנה. זה היה יום ההולדת שלי והייתה לי תחושה שהתינוק והאם צריכים להיפגש. למרות שהרופאים לא אהבו את הרעיון, האב היה משוכנע שעליהם להקשיב לי. הנחתי את התינוק על החזה של אמו והיא התעוררה לחיים. היום התינוק בן שנתיים. זה היה היום הכי מאושר בחיי"

מתנות קטנות

והמשפחות. זה תהליך שאתה לומד דרך קורסים בעמותה. מספרים לנו על מקרים רבים ואם התגובה שלילית – לא יקבלו אותך. אתה נותן את כולך מבלי לשאול שאלות. כמובן שצריך הרבה תעצומות נפש וכוחות."

איך אפשר לחימנע מלשפרט הורים שניששים את ילדיהם?

"אני מנסה להבין אותם. יש מקרים שברור לך שהאימא לא תוכל לקבל את הילד. לדוגמא: אחת הסועדות בבית התמחו בי אני עובדת משתמשת בס' מים באופן קבוע. כשהיא נכנסה להריון, ליוותי אותה לאורך התהליך. היא נתנה להניד לי שאחרי הלידה, כשאני אלך לעבודה, הילד יישאר בבית, מה הבעיה? "עם כל הכאב, ברור לך שאישה כזאת לא תוכל לגדל ילד. יש אימהות שפשוט לא מסוגלות לכך, אם זה בגלל מחלה או שהן מסוממות. היה מקרה של אימא שהשתמשה בסמים קשים ונשטה שלר שה תינוקות אחרי הלידה. ברור שהיא לא יכולה לגדל תינוק."

מה משמעות העבודה שלך לתינוק קטן עזיב?

"ברור לנו שלרבים מהם יהיו חיים לא קלים. מצד שני, אני מאמינה ויש גם מחז קרים שתומכים בכך, כי אם תינוק מקבל חום ואהבה עם לידתו, זה יעזור לו בעי תיד. אני רואה מה עושה החיבוק לאנשים מבוגרים. זה נותן אותה תגובה לתינוק."

עבור רייכמן הטיפול בילד אינו מתי מצה "רק" בהגעה לבתי חולים, אלא הרבה מעבר לכך. "בגלל שאין לי ילדים אני מבוכת את רוב הכסף שלי על רבי רים לתינוקות", היא מספרת. "אני קונה להם בגדים וספוג למקלחת. לכל תינוק יש מגבת, בגד ושמיכה, הכל ממני. אין לי למי לקנות, אז אני קונה לא חיד, היא יכולה לראות אותם בבגדי בית החולים. כשהילד חוזר לאחות, הוא חוזר כמי שבא מבית."

לא רק תינוקות בני יומם מגיעים ל"ר פולה. מבין עשרות הילדים (50-60) בהם טיפלה היה אחד (3.6), שהגיע עם הוריו מסדרן ואישפו בשל התעללות קשה מצידם. "הוא שכב במיטה, מנוכס ברג ליו, ילד מקסים שפשוט לא חיד", היא מספרת. "היה קשה מאוד להרים אותו, עם הגבס הגדול לרגליו."

קיבלתי אישור מיוחד לצאת איתו מחוץ למחלקה, שיראה קצת שמש. קניתי לו בלון וגליליה, השי הכי צנוע וקטן, טיילנו והחזרתי אותו למחלקה. פתאום הוא חיד. האחות אמרה לי 'את עשית את שלך'."

איילו תבונות צריכה מתגברות בחיבוק ראשון?
"הכי חשוב זה הלב, לדעת להתגבר ולל לשפוט. אסור לשפוט את האמהות

"לצדרי הרב, עברתי לא מעט בגלל הניתוח ונדרתי שכמאהה בריאה, אעזור לנשים במצבי."

האם המשרדך בליצנות רפואית מסייעת לך בחיבוק ראשון?

"כן. מאוד. קיבלתי הרבה כלים בקורס, כמו עבודה עם מסכות או איך לא לשפוט ולראות את האדם ולא את המחלה. כליצן, אתה לא יכול לבוא ממקום מרחם, אלא פשוט להשכיח מהחולה את מחלתו."

רייכמן יודעת היטב על מה היא מדברת. לצד הטיפול בתינוקות נטושים יכולים להתרחש מקרים נדירים, בהם הנסיבות מונעות מהחורים לטפל בהם.

"גולד תינוק שאמו סבלה מסיבוכים אחרי הלידה והוכנסה לטיפול נמרץ", היא נזכרת. "האב שהה לצד רעייתו, והתינוק הופקד לשעות אחרות ביד. "למרות שאסור לנו להיות לצד התינוק כשהוא נרדמת, האב התעקש שאשאר איתי גם כשהיה עם בנו. הוא נהם מהחום והאהבה שקיבל התינוק ממי שאינה אמו ונוצר חיבור מדהים בינינו. עכשיו כמה ימים האם נכנסה למצב של מוות קליני, והרופאים הזמינו את בני המשפחה להיפרד ממנה."

"זה היה יום ההולדת שלי והייתה לי תחושה שהתינוק והאם צריכים להיפגש. למרות שהרופאים לא אהבו את הרעיון, האב היה משוכנע שעליהם להקשיב לי. הנחתי את התינוק על החזה של אמו והיא התעוררה לחיים."

"כיום התינוק בן שנתיים. זה היה היום הכי מאושר בחיי."
רייכמן מתארת מקרה נוסף שיכול לה עיר על הקשר ההדוק שנוצר בין מתגברות העמותה והתינוקות, גם בפרק הזמן הקצר עד לשחרורם מבית החולים.

"גולד תינוק מקסים, אבל האימא החי ליטה לנטוש אותו", היא מספרת. "הייתי עם הילד שבועה ימים, ואז היה צריך למול אותו. התינוק שכב על השיטה וצוח. "תקשרתי אליי, חיבקתי והחזקתי את ידו. ואז הוא נרגע. הרופא, שלא הכיר את הסיפור, אמר 'תראו איזה יופי, איך הוא כבר מוזה את אימא שלו'."

"האחות נתנה לו בעיטה קטנה כזאת ברגל ולחשה לו שאני לא האימא. הוא לא האמין."

כדי להרגיש טוב,
ה'סם' שלי הוא
התנדבות. חיבשתי
מקום ראוי
שיתאים לי, שבו
אוכל לתת מעצמי
הכי הרבה. רציתי
מאוד לחבק ילדים,
להרגיש. אין לי
ילדים, אבל רציתי
לתת מהאהבה
העצומה שלי
לילדים שצריכים
אותה. הם כרטיס
היציאה שלי
מהדיכאון"

היית רייכמן,
השבוע.
"אין לי
ילדים, אבל
אלוהים
שלח אותי
כדי לחבק
את הילדים
האלה"